

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Nasjonal sikkerhetsmyndighet
Klareringsmyndighetene
Behandlingsansvarlige for relevante registre i
personkontrollen

Nr.
G-29/2020

Vår ref
20/5777

Dato
02.12.2020

G-29/2020 – Rundskriv om innhenting av utfyllende opplysninger i klareringssaker

1. Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har fått informasjon om at klareringsmyndighetene, i særlig grad Sivil Klareringsmyndighet (SKM) og Forsvarets sikkerhetsavdeling (FSA), i enkelte tilfeller opplever utfordringer ved innhenting av nødvendige opplysninger i klareringssaker. Utfordringen hindrer en effektiv opplysning av saken og medfører lengre behandlingstid enn nødvendig. Rundskrivet retter seg i første rekke mot kilder i personkontrollen, klareringsmyndighetene og Nasjonal sikkerhetsmyndighet. JD ønsker med dette å klargjøre klareringsmyndighetenes hjemmelsgrunnlag for innhenting av opplysninger i klareringssaker.

2. Innhenting av utfyllende opplysninger

Klareringsmyndigheten skal etter sikkerhetsloven § 8-4 tredje ledd første punktum «se til at klareringssaken er så godt opplyst som mulig». Som grunnlag for klareringsavgjørelser, skal det gjennomføres en personkontroll, som bl.a. skal omfatte opplysninger fra personen som skal klareres, opplysninger fra relevante registre og opplysninger fra andre kilder, som offentlige myndigheter, tjenestesteder, arbeidsplasser og andre referanser. Se her sikkerhetsloven § 8-5 fjerde og sjette ledd.

Etter § 8-5 åttende ledd plikter den behandlingsansvarlige for relevante registre å utlevere registeropplysninger, uten hinder av taushetsplikt. Bestemmelsen lyder:

«Den behandlingsansvarlige for relevante registre plikter å utlevere registeropplysninger uten hinder av taushetsplikt. Registeropplysninger skal meddeles skriftlig. Det kan ikke kreves vederlag for registeropplysningene.»

Taushetsplikt etter annen lov er altså ikke til hinder for en slik utlevering.

Det er ingen begrensning etter sikkerhetsloven av hvilke relevante opplysninger som kan innhentes, eller i hvilket omfang, utover opplysninger om politisk engasjement som nevnt i § 8-5 syvende ledd.

I klareringsforskriften §§ 8 og 9 er det angitt at NSM som ledd i personkontrollen kan innhente og videreformidle registeropplysninger fra de angitte registrene til klareringsmyndigheten. Bestemmelsen gjør det mulig for NSM å kun innhente den informasjonen som normalt vurderes å være relevant for vurdering av en klareringssak i første fase av personkontrollen, men begrenser ikke muligheten for å innhente utfyllende opplysninger når behovet tilsier det. Dersom denne informasjonsinnhenting ikke gir tilstrekkelig grunnlag til å avgjøre klareringssaken, eller gir grunn til å tro at det kan foreligge ytterligere opplysninger som er av betydning for klareringsavgjørelsen, plikter klareringsmyndigheten å innhente ytterligere opplysninger. Jf. her plikten i sikkerhetsloven § 8-4 tredje ledd til å «se til at klareringssaken er så godt opplyst som mulig». Den behandlingsansvarlige for relevante registre plikter på sin side å utlevere registeropplysninger uten hinder av taushetsplikt, jf. sikkerhetsloven § 8-5 åttende ledd.

Den tidligere personellsikkerhetsforskriften § 3-4 annet ledd første punktum oppstilte en uttrykkelig hjemmel for NSM eller klareringsmyndigheten til å innhente utfyllende opplysninger i klareringssaker. Bestemmelsen lød:

«Dersom opplysninger nevnt i første ledd ikke gir tilstrekkelig grunnlag for en klareringsavgjørelse, kan NSM eller klareringsmyndigheten kreve å få utfyllende opplysninger fra den behandlingsansvarlige for registeret. NSM eller klareringsmyndigheten kan også innhente uttalelser eller kreve å få utlevert fra andre kilder opplysninger omfattet av sikkerhetsloven § 21 i samsvar med lovens § 20 fjerde ledd.»

Ved utarbeidelsen av ny sikkerhetslov og tilhørende forskrifter ble denne bestemmelsen vurdert som overflødig. Det at bestemmelsen ikke ble videreført, var dermed ikke ment å innebære noen realitetsendring. Det foreligger derfor også etter dagens regelverk adgang til å innhente utfyllende opplysninger i klareringssaker, jf. sikkerhetsloven § 8-5, jf. § 8-4.

3. Klareringsmyndighetenes adgang til å innhente opplysninger

Etter departementets syn er det åpenbart at NSM kan kreve å få utlevert relevante opplysninger, og at en begrenset eller utelatt informasjonsinnhenting i første fase av personkontrollen ikke begrenser adgangen til å innhente utfyllende opplysninger ved behov eller på et senere tidspunkt. Videre er det klart at NSM kan videreformidle opplysningene til klareringsmyndighetene, jf. sikkerhetsloven § 8-5 og klareringsforskriften §§ 8 og 9. Formuleringene i klareringsforskriften §§ 8 og 9 om at «Nasjonal sikkerhetsmyndighet [kan] innhente og videreformidle» opplysninger til klareringsmyndigheten, kan gi grunnlag for tvil om klareringsmyndighetenes adgang til selv å innhente opplysninger. I arbeidet med forskriftene til ny sikkerhetslov var det som nevnt ikke meningen å endre den tidligere rettstilstanden, herunder klareringsmyndighetenes adgang til selv å innhente opplysninger.

Etter departementets vurdering er derfor ikke gjeldende regelverk til hinder for at de behandlingsansvarlige for de relevante registrene utleverer opplysningene direkte til klareringsmyndighetene. Etter vårt skjønn vil en slik utlevering av opplysninger til klareringsmyndighetene kunne fastsettes i en avtale mellom NSM og den enkelte behandlingsansvarlige, jf. klareringsforskriften § 11 første ledd.

Innhenting av utfyllende opplysninger der dette kreves for å opplyse saken så godt som mulig, er både en pålagt plikt for klareringsmyndighetene og en forutsetning for en effektiv og betryggende behandling av klareringssaker.

4. Uttrykket «relevante registre» i sikkerhetsloven § 8-5

Departementet vil også påpeke at uttrykket «relevante registre» i sikkerhetsloven § 8-5 sjette ledd første punktum, skal forstås vidt. Det følger av Prop. 153 L (2016-2017) på side 186 at:

«Med *relevante registre* omfattes også opplysninger som virksomheten har lagret på annen måte, eksempelvis i elektroniske saksarkiv. I bestemmelsens *andre punktum*, vises det til at personkontrollen også kan omfatte andre kilder. Dette kan for eksempel være opplysninger fra private kredittopplysingsregistre, jf. gjeldende forskrift om personellsikkerhet § 3-4.»

Måten opplysningene er lagret på er dermed ikke avgjørende for om det er tale om et «register» i lovens forstand. NSM og klareringsmyndighetene kan derfor innhente opplysninger, uavhengig av måten virksomheten har lagret dem på. Hvilke registre som anses som «relevante», er nærmere angitt i klareringsforskriften §§ 8 og 9.

På bakgrunn av den usikkerheten som tilsynelatende nå foreligger, vil departementet vurdere om det likevel er behov for å klargjøre rettstilstanden ved en endring av sikkerhetsloven og forskriftene til denne.

Med hilsen

John Arne Gisnås
avdelingsdirektør

Hanne Lian
førstekonsulent